

h. 115, 12^u. 13

(X 2020887)

DISSERTATIUNCULA,

QVA

GERAR PALÆSTINÆ

GERA OSTERLANDIÆ

BREVITER COMPARANTUR,

ET UNA

PLURIMUM-VENERABILE ET

AMPLISSIMORUM

DNN. INSPECTORVM

COLLEGIUM,

DOCTIQVE GERANORUM OMNES,

A

M. JOHANNES SEBASTIANO

Mitternachten/ ILLUSTRIS RUTHENEI

RECTORE,

UT

ANDREÆ BUTNERI GERANI,

JENAM ABITURIENTIS,

VALEDICTORIAM, PATRIÆ

LAUDIBUS DICATAM, ET

CRASTINA LUCE

SUB SECUNDAM POMERIDIANAM

PUBLICE RECITANDAM,

BENEVOLI, FREQUENTES ET FA

VENTES AUDIANT,

OFFICIOSE ET AMANTER ROGANTUR ET

INVITANTUR.

G E R Æ,

LITTERIS HÆRED. AND. MAMITZII,

ANNO c1c1cLVIII,

2

CERTUM EST, OMNIA LICERE PRO PATRIA.
Ita Quintilianus (a) inquit: Coryphaeus ille Oratorum &
Criticorum omnium *νεβουρατος*. Docetque, pro tuenda
patriae salute, dignitateve ejus adserenda illa quoque censeri
licita, quae extra hunc casum per leges alias, quas positivas vulgo vo-
cant, non licent facile. Nequaquam v. putandum est, temere istud
accitra rationum momenta adseruisse auctorem gravissimum. Eo-
dem n. vinculo obstricti patriae sumus, quo parentibus. Unde quo
in hos amore rapimur, eodem prorsus ferri in illam debemus. Et
velut parentum amantibus ea licent, quae improbari in aliis solent:
consimilem in modum singularis ille in patriam amor multa excu-
sat pariter & extra culpae rationem ponit, quae caeteroquin culpa
carere non videntur. Secus facere, ac Magistratus jussit, bono civi
non licet. Sed maxumè laudatur humilis illa in plebe, & ideo igno-
bilis puerpera, quae, matre supplicii causâ inclusâ carceri, cum impe-
trasset aditum, licet semper excusâ à janitore, ne quid inferret cibi,
deprehensa tamen est uberibus suis matrem alens. Quod Plinius re-
fert alicubi, (b) & Valerius Maximus, (c) qui in admirationem hu-
jusce rei abreptus temperare sibi non potuit, quin exclamaret: quò
non penetrat, inquit, aut quid non excogitat pietas, quae in carce-
re servandae generis novam rationem invenit? Quid enim tam
inusitatum, quid tam inauditum, quàm matrem natae uberibus ali-
tam? Putaret aliquis, hoc contra rerum naturam factum; nisi dili-
gere parenteis prima naturae lex esset. Haec Valerius. Sic se laudare,
aut sua, non omnibus profectò decet, quum constet inter omnes, for-
dere laudem propriam. Etiam si verò inter Nostra primo loco jure
numeramus PATRIAM, nemo tamen prohibuerit laudare istam, debi-
tisq; maestare honoribus. Quis ergò vitio vertat ANDREÆ BUT-
NERO, Nostrati, Gymnasi nostri à primis usq; pueritiae annis a-
lumno obsequeantissimo, quod laudandam sibi patriam suam, h. e.
GERAM nostram, valedicturus Ruthenéo selegerit? Pietatem potius
interpretabuntur, quotquot aequi sunt rerum arbitri. Proinde, ut
charta ista cum Orationis, quam intimat, argumento consentiret,
pla-

(a)
Declam. 369.

(b)
lib. VII. N. H.
c. 36.

(c)
lib. V. c. IV.
n. 7.

placuit mihi breviter conferre Geram nostram cum urbe in Sacris (d)
 divinarum litterarum Pandectis non incelebris, quae GERAR vocantur. nū. CCLIX.
 Ita v. parabolam istam adornabimus, ut *nomen* primum, ac deinceps (e)
rem ipsam expendamus. Sunt nō pauci inter Philologice Sacrae cul- Gen. X. 19.
 tores, qui urbem illam, cui Geram collatumus, modò GERAR dici, (f)
 modò verò GERARAH, contendunt, quibus, quod admiror equidem, Gen. XXVI.
 Gregorius Gregorii, Vir sanè in Sanctae linguae studiis versatissim⁹, 8 20. 25. 26.
 ad stipulari videtur, dum in Lexico suo, quod Sanctum vocat, (d) in- (g)
 ter urbium propria locat etiam GERARAH, ac laudat Genes. X. §. 19. Gen. XX. 1.
 non attendens, nomen urbis eo etiam in loco esse GERAR, sed adjici (h)
 praeterea HE, ut Grammatici vocant, *locale*, quod pleriq; interpretes 2. Par. XIV.
 Latini & Germanici, in primis verò Munsterus, Pagninus, Tremel- 13. 14. in edit.
 lius, Lutherus &c. jam olim observarunt, quippe quibus omnibus Rom. & Lon-
 GERAR placuit, non v. GERARAH. Sic urbs nostra non omnibus GE dina. Sed
 RA, sed quibusdam GERAVIA dici solet. Antiquitatis tamen moni- Bibl. Hamb.
 menta si consulamus, GERA potius vocanda videtur, quam GERAVIA. Wolderi re-
 Graeci interpretes mirificè torserunt hoc nomen, modò Γεραρα, (e) tinerunt Γε-
 modò Γεραρα, & in Genitivo Γεραρων (f) ac in Dat. ἐν Γεραροις (g) γεροι, ut in-
 modò Γερωρ scribentes. (h) Vulgatus Latinus (i) habet: Geraram declinabile.
 usq; &c. alibi: (k) Rex Gerarae; alibi: (l) pastores Gerarae; alibi (m) (i)
 in Gerara; alibi: (n) in Geraris; & iterū alibi: (o) de Geraris. Strabo- Gen. X. 19.
 ni, Geographorum principi, ut ipsum Calaubonus (p) vocat, Gerra (k)
 videtur dici, juxta Crellium. (q) Auctor versionis Bibliorum Ger- Gē. xxvii. 2.
 manicae, quae prodiit Augustae Vindelic. ann. c. l. cccc. XC. urbem (l)
 illam vocat *Geraram*. (r) Idem fatum nostra quoq; civitas experta Gen. XXVI.
 fuisse videtur, quam nonnulli *Jeram*, ac Sixtus IV. Pontifex Rom. in 20.
 quodam diplomate, quo largissimae indulgentiae omnibus, qui ad (m)
 templi restorationem liberales se exhibituri essent, conceduntur, Gē. XXVI. 1.
Hieram adpellitat. (s) Porro quod etymologiam concernit, nō certè (n)
 minor est auctorum discrepantia ac dissensus, quam fuit circa scri- Gen. XXVI.
 ptionem. *Gerar* n. juxta nonnullos derivatur à GER, quod Latinis est 1.
peregrinus, vel *peregrinans*. Et huic sententiae subscribunt *B. Lube-* (o)
rus (t) Borchardus, vel rectius *Brocardus*, Monachus, (u) Melanch- Gen. XXVI.
thon, (x) Theophilus Lebeus in Onomastico, *Buntingius* in Itinerario, 26.
(y) Sie mag billich / inqviens, Gerar / das ist / eine *Walfart* / heissen / (p)
 die weil die lieben Patriarchen da gewohnet haben / derer leben eine *stete* in not. in
Wal. Matth. c. 2.

(q) *W*isari *gesbesen*. Alii a. deducunt urbis illius nomen à GERAH, quod
Promptuar. rumen significat, aut ruminacionem. Placet hoc D. Hieronymo, qui à
Bibl fol. 341. Gregorio Gregorii in Lexico S. laudatur; Cellio, qui in *Prompt.*
col 3. in Ger. vertit *Wiederbauungsstadt* / fortasse ob ovium ac boum, quae anima-
 (r) lia ruminant, frequentiam vel copiam; auctori Indicis bellici, qui
Gen. X. 19. versioni vernaculae bibliorum Lunaeburg. praefigi solet; aliisque.
 (s) Nonnulli à radice GARAR, in Piel GERER nominis incunabula ar-
Adservatur cessunt, vertuntq; *politionem lapidum*, vel, *politos lapides*, GERER enim
hoc diploma juxta Avenarium in Lex. Ebr. est: *secuit lapides, incidit lapides, per-*
etiamnum in *polivit grandiores lapides ad formam quadratam, ut aedificiis fiant a-*
Archivo Se- *ptiores, quemadmodum solent facere lithotomi, latomi, seu lapicidae. &c.*
torio. Quibus gemella habet Schindlerus in Lexico-Pentaglotto. Quidquid
 (t) v. sit, quaecumq; tibi derivatio aut origo placeat, *Gera* nostra *Gerar*
tom. 2. com. dici potest. Quot enim hinc peregrini, h. e. alio loco nati, vivunt ac de-
in Gen. cap gunt? Annon omnium ordinum principes viri aliunde huc vocati?
XX. fol. m. Perlustra hierarchiam Ecclesiasticam cujus portio Gymnasium est,
 147. & Politicam, ut nihil dicam de Oeconomica, & fateberis, summam
 (u) rerum ubiq; administrari à peregrinis. Quid dicturus sim de tot pe-
in descript. regrinis, & ex universa prope Germania collectis Musarum nostrarū
Locor. terr. alumniis? Non n. aded invidi sunt urbis nostrae indigenae, ut ferre
 S. peregrinos non possint. Quin amicissimè cum istis vivunt, & egre-
 (x) gia egregiae liberalitatis documenta illis exhibent, quod ego, qui
in explic. Lo pe etiam peregrinus, silentii populo involvere non potui. Et numquid
cor. insign. *Gera* nostra dici à *ruminacione* non possit? Quid enim hinc usitatus,
additā tra- quàm *ruminari* oves in Ecclesiâ, & agnos in Scholâ, domique, quae
Etatu Peu antea patulis aequè & avidis exceperunt animis? Quid etiam sunt
ceri de di- duo illa solennia examina, quae per singulos annos instituuntur,
mens. terr. p. quàm publicae quaedam ruminis cibive praemansi ruminaciones?
 274. Nemo quoque, nisi in venerandum Ministerium, ordinemq; Scho-
 (y) lasticum veneno invidiae adflatus & inflatus fuerit, negabit, secari
Ver. Test. fol. hinc, incidi ac perpoliri lapides, cum minores & mediocres, tum
 75. grandiores etiam, ex quibus Ecclesiae structura coagmentatur, ceu
 (z) testatur Apostolus. (z) Quae omnia multò uberius diduci, & exponi
1. Pet. II. 3. ornatiùs possint, nisi properandum nobis ad alia foret. Tandem
 (α) veluti *Gerar* in codice sacro modò urbem notat, modò verò totam
Genes. X. 19. ditionem, urbi vicinam: (α) ita sub *Gerae* nomine jam urbs ipsa
2. Par. XIV. venit,
 14. & in
Græc. vers.

venit jam dynastia Gerana, velut ex quotidianis ac tritissimis loquen- **Gen. XXVII.**
 di formulis plus satis liquet. Haec de *nomine*. Quantū ad rem ipsam **8. 25. unde**
 spectat, institui comparatio potest, si consideremus *conditorem, an- Crollius re-*
tiquitatem, situm, dignitatem, suspiciones nonnullorum, calamitatum, gionem Ge-
 aliaq; nonnulla. Velut enim ignoratur, qui urbem Gerar primum *raviticā vo-*
 exstruxit, etiam si constet, qui deinceps imperium in illam obtinue- *cat.*
 rint: ad eundem modum nemo facile dixerit, quis prius nostrae **(β)**
 hujus urbis conditor fuerit. Dresserus equidem **(G)** adserit, Geram à *parte V. Isag.*
 Wiperto, Groicensi comite, circa annum Christi **elo XXXVI.** fuisse *Hist. p. 270.*
 conditam. Sed multa sunt, quae antiquiorem evincere possint. Si
 veni quid subest Dresseri sententiae, id in eo fortassis erit, quod mu-
 ris seu moenibus Wipertus Geram cinxit. Aliud v. est condere, &
 aliud muris eingere ac munire. *Antiquitatem* porro si spectemus,
 Gerar certè urbs erat antiquissima. Unde Crollius illam vocat *eine*
der ältesten u. nahmhaffigsten Städte des Landes Ganaan. Ejusdemq;
 aetas non inde dumtaxat aestumari potest, quod Abrahami tempo-
 ribus, qui anno ante Christum natum **elo 1000 XXV.** mortalitatis
 exuvias depofuit, jam inclaruerit; sed ex eo quoq; evidenter colli-
 gitur, quod **Gen. X.** ubi prima post diluvium terrae distributio ex-
 ponitur, expressa Geraris mentio fiat. Gera nostra tam antiqua qui-
 dem nō est, multò in. antiquior est, quàm plurimae per Germaniam
 civitates, splendidae licet & satis amplae. Sed hac de re valedicturum
 audiamus, qui aliquot urbes, nō incelebreis, enumerabit, quibus ali-
 quot seculis antiquior est nostra. Progredimur ad *situm*. Hic v. ordinis
 gratiā distingvi potest in generalem, specialem & specialissimum. His
 enim terminis cum bonā Philologorū veniā uti nobis nunc liceat.
 Ad *illum* spectat, quod Gerar Philistinorū, populi bellicosissimi, urbs
 fuit. **(γ)** Gera nostra urbs est Germanorum, populi belli laudibus o-
 mnium celeberrimi. Huc refer etiam, quod Lutherus **(δ)** ad *Austrum*
 locet eam, quā cum nostram comparamus, urbem. Nostra haec sita
 est non in Voigtlandia vel Variscorum terra, ut quidem tradit Dres-
 serus, & persuasi sunt multi; sed in Thuringia *Australi*, vel, uti alii
 vocant, in Osterlandia. Idq; arcis Ruthenicae, nobis admodum vi-
 cinac, nomen *(Ostersteinium enim dicitur)* haut obscure innuit, mul-
 tisq; probat *Vir Per. Rev. & CL. Dn. M. Tobias Schmidt* **(ε)** qui Mis-
 niae tractum istum accenset, & rationem reddit, quā obrem à qui-
 bus

(γ)
 Gerb. comm.
 in Gen. Cap.
 XX. p. 406.

(δ)
 loc. cit.

(ε)
 in Chronic.
 Cygn. edit.
 ann. LVI. p.
 203.

busdam Scriptoribus Gera Weydaq; Voigtlandiae adglutinentur. Ad situm *specialem* pertinet tribus illa, cui adsignata Gerar olim fuit. Hic v. divortium sententiarum deprehenditur. Buntingius enim in tribu Judae, sed Appendix Atlantis, quae Amsterdami ann. clō Iōc XXXI. edita ex officina Gvilielmi Blaew fuit, in tribu Simeonis sitam adserit. Ast nostrum non est tantas componere lites. Disfidii causa esse censetur, quod urbs ista in utriusq; tribus confinio sita fuerit. Tabulae tamen Geographicae, quarum octo contuli, Simeonis tribui potiùs, quam Judae illam vendicant. Verum enim verò quamcumq; ad tribum referatur, nobis hac vice perinde est. Tribus Simeonis notat eorum ditionem, qui devoti sunt verbi divini *auditores*; tribus v. Judae eam designat terrā, quam imperterriti veritatis ex verbo agnitae Confessores incolunt. In ejusmodi autem terra sitam esse Geram nostram, vix quemquam inventum iri arbitror, qui infitietur. Nostri enim cives, & quotquot vicinos habemus, augustissimum illud fidei orthodoxae Symbolum, *Confessionem* videlicet *Augustanam*, recipiunt, & *audire* quotidie verbum illud possunt, ex quo excerpta illa fuit. Etsi enim peculiarem habemus Confessionem, quam vulgò Geranam sive Ruthenicam vocant, temporum ac Doctorum quorundam injuriā Ecclesiarum Ruthenicarum Ministris extortam olim, velut in Programmate quodam jam ante triennium demonstravimus; ne gry tamen in hac reperire licet, quod non examissim cum Augustanā illā, cui aeqvè ac huic subscribere omneis Ecclesiae ministros oportet, consentiat. Quoad situm, quem vocavimus specialissimum, observandum reor, quod Gerar unico milliari ab Ain, (ζ) sicut Gera nostro unico à Weydā milliari, distabat olim. Ac velut Gerar duobus, juxta Dn. D. Friedliebium, (η) milliariibus separata erat ab Hebrone; ita nostra civitas eodem à Ciza spatio sejungitur. Ut autem Gerar septem milliariibus, & dimidio ferè, si Buntingio habenda est fides, distita ab Hierosolymis erat; sic idè fere spacium, eadem paenè intercapedo nostram hanc urbem separat à Lipsia, quam elegantissimè cum Hierosolymis conferri posse, quotusquisq; est, qui indubium vocet? Praeter haec omnes, quas quidem consului, tabulae Geographicae urbem illam, cum qua nostram conferimus, *ad torrentem Besor* ponunt: circa quem David olim Amalekitas fudit ac tantum non delevit. (θ) Simili prorsus ratione *ad flu-*

(ζ)
 Creel. Promt.
 loc. cit.

(η)
 Theol. Exeg.
 V, T fol. 66.

(θ)
 I. Sam. xxx.
 9. 10. 21.

Fluvium, Elystrum videlicet, constructa est nostra. Porro (compendii enim facienda est dissertatiuncula) Gerar vicinum habebat *nemus Abrahami*, ut refert Christophorus Heidmanus, celeberrimi nominis Geographus, in Palaestinâ, quam edidit ante triennium, tabulis aeneis ornatam Conradus Buno. (i) Nostra vicina itidem est *nemoriseu sylvae amoenissimae*, arciq; Ruthenicae fermè contiguæ, quam *Pater patriæ*, multis in rebus comparandus cum Abrahamo, tum corporis movendi, tum oblectandi animi gratiâ perambulare solet. In viciniâ saepius laudatae urbis erant supra haec omnia *puteus viventis*, uti Heidmanus (ii) narrat, qui etiam *puteus videntis*, & *fons Agar* adpellari solevit, descriptus in Genesi; (iii) nec non *juniperus Eliae*, (ut patet ex inspectione tabulae Geographicae Bunonis) sub quâ prae moerore is obdormivit. (iv) Nec nobis defunt fontes irrigui, ut Maro vocat, (v) h. e. prata irrigantes & hortos vicinos, providentiæ divinae monumenta luculentissima. Neq; unam tantum, sed innumerabiles propemodû juniperos per montes sylvasq; vicinas spectare licet, & recordari simul, Deum suos hodieq; mirabiliter servare posse atq; alere, ut Eliam aluit sub junipero. Ac ista de situ utriusq; urbis monuisse, sufficiat hac vice. Primas enim lineas tantum ducere jam voluimus, colores vivos, & q. animam alio cum Deo die addituri. Quae comparationis membra chartae istius angustia non capit, ea proxumâ, quae dabitur, occasione daturi sumus. Post pauculos n. dies alius quidam è nostratibus Musis nostris valedicer, ansamq; nobis subministrabit attexendi & pertexendi, quae addi jam non possunt. Jam pauca quaedam de BUTNERO subnectemus. Natus est ille hoc ipso in loco, & parentibus quidem honestis. Quumq; ab ipsa statim aetate prima fertile prorsus ac fecundum ingenii melioris solum in ipso deprehenderint inferiorum classium Doctores; auctores fuere parentibus, ut ne litteris suam hanc prolem inviderent, ad quas finxisse illam Natura videretur. Probarunt hoc consilium parentes, filiumq; non tam Musis, quam Deo ipsi mancipaverunt. Nec filius ipse insuper habuit, quae inculcarunt saepius Magistri. Quin totus ab horum nutu pependit usque, eosdemque, ut animorum parenteis, modis omnibus veneratus adfiduè fuit. Placuit haec ejus pietas Supremo illi studiorum nostrorum Diribitori, Deo, qui labores adolescentis quotidianis profectu-

(i)
cap. V. §. 51.

(ii)
cap. V. §. 52.

(iii)
cap. XVI. §. 14. & cap. XXIV. 02.

(iv)
1. Reg. XIX. 4. 5.

(v)
1. IV. Georg. vers. 32.

um

am incrementis ornavit, omniumque, certè piorum, conciliavit
 illi amorem. Quis enim non amet eos, quos praeter pietatis, omniū
 virtutum Reginae, studium velis remisq; in artium quoq; & lingua-
 rum studia ferri videat? Atqui talis tenuis haec fuit hic noster. Nul-
 lam enim lectionem sive publicam, sive privatam neglexit temerè,
 aut indignam se putavit; sed omnibus, quibus potuit, interfuit, to-
 to animo ab eorum consiliis abhorrens, qui nescio quam nauseam
 hujus illiusve lectionis concipiunt, quasi verò sine parvis, primisq;
 litterarum & humanitatis rudimentis constare magna usquam pos-
 sint. In primis a. mirifico linguarum amore flagravit jam in tertium
 usq; annum. Ideò post jacta Latinae Graecaeq; linguarum funda-
 menta ad Ebraeae quoq; studium paulatim adspiravit. Nec infelici-
 ter cecidit haec alea. Etenim ante menseis ferè XIIIX. quum Mago-
 rum Historia repraesentaretur publicè in exercitio quodam Orato-
 rio-Dramatico, pensum suum, Ebraico idiomate domi conceptum,
 memoriter, Doctissimorum Virorum coronâ praesente & auscul-
 tante, sine haesitatione recitavit. Sed nec sanctae hujus linguae stu-
 dio contentus, petiit, ut viam monstrarem, quâ eundem sit in
 amoenissima Chaldaicae quoq; & Syriacae linguarum viridaria. Fe-
 ci ego, quod in viricularum mearum luco fuit ac fano. Commenda-
 vi auctores nonnullos, & quomodo legendi breviter monui. Ipse a.
 Deo labores illius prosperante in harum lingg. studio id adsecutus
 videtur, ut ne omninò ignarus earumdem censeret possit. Periculum
 enim superiore hyeme fecit, & carmen Syriacum, nativitati Domi-
 nicae sacrum ad Gymnasii valvas suspendit. Et inter carmina Ev-
 charistica, quibus Deo, & hominibus, quibus debet, gratias post Ora-
 tiunculam in patriae laudem conscriptam ager, praeter Germanicae,
 Latinae ac Graecae lingg. specimina Ebraicum etiam, Chaldaicūq;
 & Syriacum recitabit. Idcirco *Plurimum-Venerabilis & Amplissimos*
DNN. INSPECTORES, γυναικς studiorum nostrorum Patronos & Ar-
bitros aequissimos, Doctosq; alios ea, quâ par est, ratione rogamus, ut
Gerae nostrae laudes faventissimis haurire auribus, suamq; in ordi-
nem Scholasticum benevolentiam & amorem hoc modo illustrare
ne dedignentur. Gratus ero tanti beneficii aestimator & encomiastes.
 Λόγον ἀρετῆς καὶ πικρὸν ἔχει memoriter CHRISTIANUS Silerus
 etiam Nostras. P. P. VI. KL. JUL. εὐλοῖε LIX.

to h. 115, 124

GER

BR

PLU

DNN

DOCT

M. JOH

Mittern

ANDR

BE

OFFIC

LITT

2

Æ

Æ
UR,

E ET

ORVM

OMNES,

TIANO
THENEI

ERANI,

S,

FRIÆ

OTPECA
ANAMIANA

ET FA

NTUR ET

MITZII,

